

Barndomsminner fra 1930-årene

AV FINN DIBBERN

Finn Dibbern, født 1925,
har bodd og arbeidet i
Oslo hele livet. Bokholder,
senere hovedkasserer i
Kefas. Friluftsmenneske.

Det var førjulsuke og skolefri, og året var 1937. Samme året som Dyre Vaas eventyrskulpturer på Ankerbroen ble avduket. Jeg minnes det godt, for jeg spilte i musikkorpset som sto for musikken. Et av numrene var «Det er vår egen by». Oslo-sangen som den heter, enda bergenserne tror at det finnes bare en bysang.

Snø og kulde hadde tatt et godt tak i byen da bror min og jeg trasket over Ankerbroen hvor de fire fineste skulpturene i Oslo danner en portal til de spennende juleutstillinger i Torvgaten. Litt lenger ned

i byen lå Glassmagasinet og Steen & Strøm. Byen var begynt å livne til etter vanskelige mellomkrigsår. Arbeidsløsheten ble langsomt mindre, og handelen økte. Men så langt som til Ingwald Nielsens julevinduer med elektriske tog som gikk rundt og rundt mellom fjell og tunneller, kom vi ikke den dagen. På den andre siden av Akerselven kneiset Jakobskirkenes spir og Gassverkets runde kjempegyrter på hver side og vocket all handel på Høytorvet. Det var det daglige navnet på Ankertorvet. Nå var hele torvet et yrende liv av hester, vogner og bønder som skulle selge juletrær, julenek og andre landmannsprodukter. Som smågutter flest, gikk vi uten mål rundt på torvet og klappet

Illustrasjon:
Kunstner ukjent.

forsiktig hestene som sto på tre og et halvt ben og spiste av havreposene.

«Hei der, gutter. Kom hitover litt!» Vi gikk bort til en stor mann. For gutter er alle menn store når en er 11–12 år. Mannen var i hel vadmel, skinnlue nedover ørene, og i en rem over skulderen hang en veske som lignet den konduktørene på trikken hadde.

«Kan dere stå her en times tid mens jeg får meg litt mat og kaffe?» Bonden hadde sikkert reist hjemmefra grytidlig med fullt lass for å få plass på torvet, og ville spise og få litt varme i kroppen på en kafe borte i Hausmanns gate. Han sa hva vi skulle ta for juletrærne og kornnekene. Jeg fikk den store vesken som hang nesten ned til knærne, og bror min skulle stå for salget. I vesken lå pengene for dagens salg. Mynter fra 1-ører og til 1-kroner i hver sin lomme. 5 og 10-kroners-sedler var en sjeldenhet i de dager. En hel formue for gutter som ikke visste hva ukepenger var.

Vi solgte juletrær og julenek, og erfaringen den dagen satte spor etter seg. Bror min ble senere salgsrepresentant, og selv har jeg tatt hånd om Kefas' kontanter i snart et halvt århundre. Da bonden kom tilbake en time senere, leverte vi vesken med alle pengene plikt-skyldigst tilbake. Bonden takket, og vi fikk 25 øre for jobben.

I de senere år har jeg mange ganger tenkt på denne hendelsen, og især ved juletider. I dag er hestene og juletrærne borte. Men bortsett fra det, kunne dette hendt i dag? Den gang var Oslo en fredelig by. Relativt ærlige mennesker på begge sider av Akerselven. Byen var ren og hadde frisk luft. Der hvor politi viste seg, ble de respektert, hittegodssentralen i Kirkeristen var full av ting som var funnet og avlevert, gamle damer fikk gå i fred og narkotika og knivstikking var ukjent.

Ankertorvet er også borte. De fine mulighetene for utbedring av områdene langs Akerselvas bredder er ødelagt av den heslige bebyggelsen på Ankertorvet og Gassverktoften. Her hvor ørret og laks spretter mellom steiner og brokar, ville grønne gressmatter og skyggefulle trær vært til øyets behag og sjelens hvile fra Oslofjorden og helt opp til Maridalsvannet. Så kan en undres på om verden går framover. Det gjør den sikkert på mange områder, men de som opplevde Oslo i «de harde tredveårene», kunne nok ønske at noe av det menneskelige hadde fulgt med til dagens hektiske storbyliv.

Men å selge juletrær på Ankertorvet, det gjør jeg ikke mer. ■

Ankerbrua med Dyre Vaas skulptur «Kvitebjørn kong Valemon» og Jakobs kirke i bakgrunnen.

Fotograf ukjent.